

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Cîșădiei 3.

Se prenumără și la poște și la librării.

În Bucuresci

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Cu 1-a Octombrie v. 1890

se începe

Abonament nou

la

„Tribuna“.

Abonamentele se fac cu multă lesnătate atât în monarhie, cât și în România prin mandate postale (*Posta-utalvány* — *Post-Anweisung*.)

Se recomandă abonarea timpurie pentru regulata expediție a foii.

Domnii abonenți sunt rugați a ne comunica eventual prelungă localitatea unde se află și **posta ultimă**; ear' domnii abonați vechi spre ușurare pot lipi pe mandatul postal **adresa tipărită** dela fâșiile, în cari li s'a trimis diarul până acuma.

Administrațiunea diarului

„Tribuna“.

Sibiu, 28 Septembrie n.

(S.) Ziua de 6 Octombrie, cea zi, în care înainte de asta cu 41 de ani s'au fost executat la Arad treisprezece desertori și comandanți ai cetelor revoluționare, e o zi de sărbătoare pentru întreg poporul maghiar și în fiecare an se sărbăzează cu cuvenită pietate pretutindenea, unde locuiesc Maghiari.

În anul acesta șesele Octombrie a primit un timbru mai festiv ca de altădată și în special sărbătura din Arad a atras acolo multă lume maghiară din toate părțile Ungariei și ale Ardealului, pentru-că deodată cu amintirea zilei s'a săvârșit și desvîlirea unui monument, pe care naționalitatea maghiară prin contribuiri de bunăvoie l'a ridicat pe seama celor treisprezece generali revoluționari și martiri naționali.

Evenimentele din anii 1848/49, pe care le acopere un trecut de aproape o jumătate de secol, aparțin istoriei și stăt din acest punct de vedere, cât și mai ales pe motivul, că ori-ce provocare ce se face la ele atinge susceptibilitățile unor factori însemnați din monarhia austro-ungară, nu e bine, ca ele să formeze astăzi obiectul discuțiilor politice sau al polemilor de diare.

Deși ceea-ce concetățenii nostri maghiari au sărbăt și glorificat în anul acesta la Arad, în centrul unui ținut curat românesc, pentru monarhie, pentru Tron, pentru celelalte popoare din țeară și îndeosebi pentru noi Români nu înseamnă și nici nu poate însemna ceea-ce înseamnă pentru Maghiari, — nouă nici pe departe nu ne trecea prin minte a conturba, fie într'un fel, fie într'altul, evlavie, cu care s'au apropiat ei de monumentul martirilor lor naționali.

Fie ori-și-care condițiunile, în care s'a născut revoluțiunea maghiară dela 1848, după priceperea și sentimentele lor, Maghiarii și conducătorii lor de atunci s'au luptat pentru libertate, întocmai cum pentru libertate a ținut că se luptă și poporul românesc, care la apelul Monarhului sau s'a ridicat și a luptat alături cu oștile împărătesci în contra revoluționarilor.

Ori-ce luptă e sfântă, dacă o luptă un popor întreg, și cei căduți în această luptă sunt vrednici de amintirea posterității.

Și se vede, că conduse de aceste idei, cercurile conducătoare ale monarhiei austro-ungare nici într'o direcțiune nu s'au încercat a împedea pe concetățenii nostri maghiari a-și aduce tributul de recunoștință pentru acei bărbați ai lor, care, deși cu mijloace și în condițiuni nu tocmai patriotice, în sfîrșit au luptat și au murit și ei pentru „libertatea“ poporului, din care au făcut sau voiau să facă parte.

În Arad există o fortăreață ocupată cu trupe împărătesci și comandantul fortăreței a dat ordin ofițerilor și soldaților, ca să rămână în ziua de 6 Octombrie în casarmă și să nu se arete pe stradele orașului, ear' un regiment, care tocmai în acea zi avea să sosească dela Bosnia la Arad, a rămas o zi în Seghedin, toate aceste anume pentru-ca poporul maghiar să nu fie conturbat întru săvîrșirea unui act de pietate, cu care datoresce martirilor sei naționali, ear' armata imperială să nu fie martora unor ovațiuni ce se aduc tocmai ideilor, în contra cărora ea s'a luptat înainte de asta cu 41 de ani.

E bine și corect așa. Poporul maghiar trebuia lăsat să-și facă datoria sa națională. Armata împărătească însă nu putea să asiste nici măcar ca privitoare la o asemenea festivitate, care trebuia și trebuie să rămână străină și pentru celelalte popoare din țările de sub coroana Sfîntului Stefan și în special pentru noi Români, care nu putem

privi Aradul drept un loc, unde în fața monumentului martirilor maghiari din 1848 am pute să ne prezentăm și prin aceasta să primim oare-cum mîna de înfrățire, pe care ni-ar oferi-o concetățenii nostri maghiari.

Dar' dacă Maghiarii, care nici azi nu-și ved realizate ideile și principiile dela 1848/49 și cu Ungaria cu tot fac parte din monarhia habsburgică și sînt supuși aceluiași Tron, pe care înainte de asta cu 41 de ani voiau să-și răstoarne, pot să-și sîrbeze în toată tîgna amintirile acelor ani de tristă memorie pentru întreaga împărăție, de ce tocmai ei sînt aceia, care vor să înăbușească bună-oară în poporul românesc ori-ce sentiment de evlavie pentru bărbații aceia, care în același timp s'au luptat și ei și au murit moarte de martiri pentru libertatea poporului și întru apărarea dinastiei?

De ce bună-oară ziua de 3/15 Maiu, în care s'a proclamat libertatea poporului român și în care 40.000 de reprezentanți ai poporului au jurat credință și supunere Tronului, e pusă cu litere roșii în registrele solgăbirilor și ale procurorilor regesi, drept o zi, în care acești slugitori ai administrațiunii și ai statului unguresc se fie cu băgare de seamă și să oprească ori-ce manifestare de pietate, ba se urmărească chiar pe aceia, care s'ar cuteza măcar a se ruga în locașul lui D-zeu pentru odihna sufletelor răposaților din anii 1848/49?

Se vede, că cele-ce viceprocurorul dela Oșorhei cu atîta nesocotință le-a aruncat în fața unui popor întreg, sînt împărșite de toți Maghiarii, de guvernul Maiestății Sale chiar, care le-a confirmat prin sentința adusă de tribunul din Cluj în contra acelora, pe care mititelul viceprocuror avea să-și combată în felul, în care l'a combătut înaintea curții cu jurați din Cluj.

Și chiar așa să fie, întrebăm: E frumos, e lucru cavaleresc și preste tot uman, ca să înăbușezi în cineva aceleași sentimente, pe care ție l'ie permis să le manifestezi și le și manifestezi cu prisosință și în mod destul de provocător?

Răspund-ne la aceasta mai ales șovinistii dela gazetele maghiare din Cluj, care în special au avut nobila datoria, de a storce dela guvern o mulțime de mijloace de terorizare și tiranizare față cu Români din țările unguresci.

ziua și noaptea. A trecut mult timp dela ducerea ei în această închisoare și până la începerea procesului. Întreg mobilierul ei consista din un pat de lemn, un scaun de paie, pe care ședea regina zile întregi și privia în curte, ca să vadă oameni, care merg și vin, sau să vadă jocurile prinsonierilor, în decursul cărora primia fugitiv câte o scire, care l'ie arunca. Când a venit în conciergerie, a trebuit să-și lase schimburile în templu. La rugarea ei scrise comisarul Michonis, care o petrecuse cu alți comisari din templu în conciergerie, cătră comisarii, care aveau serviciu în templu următoarele: „Cetățeni colegi! Maria Antoinette m'însărcinează a-și procura patru cămeși și o părechie de ghețe nenumerisate, de care are mare lipsă“.

S'au conces patru cămeși, mai târziu numai trei, însă numai din deșe de deșe zile. Vestiminte avea regina numai două, unul îl îmbrăca într'o zi, al doilea în cealaltă zi. Unul era negru, al doilea alb, ambe mai puține de umedea chilie. Timpul l'iera foarte lung, și l' petrecea în rugăciuni, rugându-se lui D-zeu să pună mai curînd capăt acestei stări. Se ocupa și cu lectură. Însă ce cărți puteau să-și facă oare-care distrageri? Singur călătoriile și întemplierile lui Cook și alte asemenea puteau să-și facă oare-care distrageri.

Dela un timp revoluționarii își perdură paciența. Se cerea bucuria exprimată în un diar al lui Hebert, ca adevă să vadă ucișă odată lupoaica austriacă. Ca să l'ie poată face proces după lege, trebuiau documente. Însă de unde? Regina, mai precaută ca regele, a nimicit toate scrisorile, care puteau compromite

Românii și străinătatea.

Sub titlul „Românii din Ungaria lipsiți de drepturi“ (*„Die Rechtlosigkeit der Rumänen in Ungarn“*) publică „Neue Preussische Zeitung“ (*„Kreuzzeitung“*) din Berlin în Nrul seu dela 7 Oct. a. e. la loc de frunte următorul articol, care deși în detaliuri nu este basat pe informațiuni de tot exacte, totuși este pentru noi și pentru patria comună de cel mai mare interes:

La locul acesta adese ni-am ridicat vocea contra asupririlor ce conaționali nostri, Sașii din Transilvania, au să îndure deja de mai multe decenii din partea maghiarismului. Tot atât de des am enunțat, că este inexplicabil, cum de bărbații de stat conducători ai Austriei, care au avut destul privilegiu să recunoască în aspirațiunile fudule ale Maghiarilor cel mai esențial mijloc de favorizare al tuturor tendențelor îndreptate contra unității imperiului, nu s'au cugetat nici-odată să creeze prin considerarea pretenșiunilor drepte ale Sașilor un contrapond la năvălnicia Maghiarilor. — Și mai inexplicabilă ne este însă atitudinea ce se observă la Viena față cu cele trei milioane de Români locuitori în Ungaria și Transilvania.

Dacă Sașii și Români din jumătatea orientală a monarhiei, conform principiului de naționalitate ce se observă în cealaltă parte a Austriei, s'ar bucura de aceleași drepturi cetățenești ca și cele cinci milioane de Maghiari conlocuitori cu ei, atunci ori-ce pericol, care amenință în Austria și germanismul din partea Maghiarilor, ar fi paralizat. Astăzi din contră le dau Maghiarii concetățenilor lor români mai puține drepturi, decum au avut popoarele creștine din Balcani sub dominațiunea turcească. Români din Transilvania, care după limba și tradițiunile lor se consideră de urmașii colonilor aduse de împărății romani din Nordul Italiei în Dacia și de aceea cred a ave un drept mai vechiu de proprietate asupra coastelor mănoase ale Carpaților, decât Maghiarii emigrați din Asia, nu au în această patrie a lor nici un fel de drepturi, care să-i califice de cetățeni ai statului austriac. Nici în acele districte, unde 90% din populațiune sînt românesci, nu sînt nici școale române recunoscute de stat, nici judecătoria, ai căror funcționari să fie Români. Români nu au nici un deputat în dietă, care să fie în stare a apăra interesele celor trei milioane de conaționali, constituția comunală introdusă de Maghiari abia permite, ca în vr'un oraș sau sat locuitorii români să poată alege vr'un conațional în colegiile comunale. În ciuda tuturor drepturilor garantate Românilor din Transilvania de împărății habsburgice, Maghiarii în fanatismul lor au mers așa de departe, încât li-au închis în anul trecut — și cel din

urmă instituit mai înalt de învățămînt. Numai două posesiuni naționale li-au mai fost lăstate Românilor: biserica lor și presa. Confesiunea grecească în mod natural este respectată de toți Români ca cel mai principal mijloc de unire național și spiritual; și literatura lor s'a desvoltat, cu toate asupririle foarte repede, presa lor a luat după împregiurări un caracter vehement opozițional contra maniei maghiarizatoare. Ura Maghiarii s'a îndreptat deci, după-ce deocamdată n'au cutezat să atace biserica Românilor, contra presei acestora, care, în anii din urmă a fost pusă sub cea mai severă cenzură. Și același guvern maghiar, care liniștit permite presei maghiare opoziționale și agitatorice cele mai desfrenate atacuri atît contra guvernului, cât și contra celorlalte naționalități, — cu deosebire contra Germanilor — a deschis contra presei române din Transilvania o campanie, care evident are de scop nimicirea ei deservită. De numeroasele procese de presă de mai înainte nu vom să mai facem amintire, ci numai de condamnarea „Gazetei Transilvaniei“ din Cluj și a „Tribunei“ din Sibiu, care s'a întemplat în cele două luni din urmă. În amîndouă casurile câte doi redactori ai acestor foi au fost condamnați de curtea cu jurați, ai cărei membri toți au fost Maghiari și nu cunoscneau limba română, la pedepse lungi în libertate, pentru-că în articolii scriși de ei au descris în colorii lipsirea de drepturi a conaționaliilor sei. — După rapoartele, care vin din Transilvania despre efectul acestor nouă măsuri violente ale Maghiarilor, exarcebațiunea populațiunii române de acolo contra maghiarismului dominant a luat un caracter atît de îngrijitor, încât o izbucnire violentă a patimilor naționale nu mai pare imposibilă.

Această formă a lucrurilor este regretabilă în două privinte. Între actualele împregiurări politice încordate deși nu este fără importanță, că pozițiunea Carpaților atît de importantă pentru Austria și frontul oriental al triplei alianțe este ocupată de mai multe milioane de Români, care în aparițiunea lor la Ungarie ved nimicirea naționalității lor. Și de altă parte, că a vreme dăinuesc apăsarea Românilor în Ungaria, este imposibil a câștiga regatul României ca un aliat sigur al triplei alianțe.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 28 Septembrie st. v.

Afaceri interne.

În ședința sa de altaltieri, comisiunea financiară a casei deputaților s'a ocupat, după-cum spuserăm deja în numărul nostru de ieri, cu bugetul ministerului de interne.

Încercări de scăpare, care au rămas fără rezultat și au cauzat depărțarea lui Richard, cum s'a șis. Cu toate aceste s'au aflat și alți oameni ca Richard. Însă furia poporului creștea, pentru-că se amîna procesul.

Regina, știind ce soarte va avă, voi să lase ceva suvenire pruncilor sei, luă fire dintr'o broderie, care era acățată pe pîretele închisorii, și cu ajutorul unor două scobitoare de dinți, făcî din ele o formă de legătoare de ciorapi. Când veni carcerarul Bault, lăsă să cadă legătura. Carcerarul pricepî și ridică legătura.

În urma aștîrîrilor poporului grăbi și conventul începerea procesului. La 3 Octombrie se urcă la tribună Billaud Varennes și dîse: „Mai restază un decret solemn. Doamna Capet încă nu e pedepsită. E timpul, ca conventul să lase să cadă spada legii asupra acestui cap vinovat. Reauna vîntă în urma tăcerii voastre a lăsat deja scirea, că Maria Antoinette a stat în ascuns înaintea tribunalului revoluționar și, aflîndu-se nevinovată, s'a dus earăși în templu, ca-și-cînd ar fi cu puțință, ca o muiere acoperită cu sângele poporului francez să se poată afla nevinovată prin un tribunal al poporului, prin un tribunal revoluționar! Eu pretind, ca conventul să decreteze expres, ca tribunalul revoluționar să se ocupe fără amănare cu procesul d-nei Capet“.

Propunerea se primi unanim și se prefăcî în decret. Fouquier căpătă ordin să execute decretul. Însă chiar și inima lui Fouquier se înfioră de începerea unui proces

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Maria Antoinette.

— Schiță biografică-istorică. —

De

Maxim Pop.

(Urmare.)

XVI.

Tractarea reginei în zilele ultime în templu a fost și mai dură ca până aici. Un ofițiar lău dela fîca reginei scaunul, dîcînd: „N'am vîdît nici-odată, ca prinsonierilor să se dee mese și scaune, paie încă sînt destule pentru voi“. Soarta reginei însă avă să fie și mai grea. Revoluțiunea apucase a curge repede, încît nu se putea opri. În 1 August la două oare dimineața se sculară prinsonerele din somn și li-se publică decretul conventului: „Maria Antoinette se va pune înaintea unui tribunal extraordinar și așa numai decît să meargă în conciergerie“. Regina, pregătută la toate, a început a-și aduna vestimintele și a le lega laolaltă. Princesa Elisabeta și princesa regească se rugară să le concedă a merge împreună, dar' îndeșert. Regina s'a îmbrăcat în prezența comisarilor, care l'au vizitat toate buzunarele și l'au luat toate câte l'au rămas dela aceia, cătră care s'a rugat în cer, toate câte l'au rămas dela aceia, pe care l'au iubit pe pămînt. O viță de pîr dela bărbatul seu și pruncii sei, tăblița, pe care a învîțat pe fi sei a computa, un portmoneu, în care se afla adresa medicului pruncilor sei și portre-

Ca referent a funcționat Eduard Gajary. Înainte de a se începe dezbaterile detaliate, dl Horánszky a adresat ministrului întrebarea, dacă se mai poate spera, ca proiectele pentru reforma administrativă să se prezenteze casei încă în sesiunea aceasta? Ministrul-președinte contele Szapáry a răspuns, că e firma hotărâre a guvernului, de a prezenta casei aceste proiecte imediat după absolvirea bugetului, eventual în decursul lunii lui Ianuarie. La chiel-tuelile pentru siguranța publică dl Alexandru Hegedüs cere deslușiri cu privire la intenționata nouă organizare a serviciului de siguranță la granițele române. Ministrul-președinte Szapáry a răspuns, că respectivele pertractări cu guvernul român încă nu sunt terminate; îndată ce se va fi întemplat aceasta, se vor lua numai decât măsurile de lipsă. La o întrebare a dlui Latkoczy, ministrul-președinte a observat, că în toate cazurile, în care se ivesc certe de graniță, s'au făcut totdeauna numai decât pașii de lipsă pe cale diplomatică. Noua organizare a serviciului are de scop tocmai evitarea unor asemenea tulburări.

Situația în Cisaltania.

Dintr-o scrisoare, pe care „Pester Lloyd“ pretinde a o primi din Praga din tabăra Cehilor vechi, extragem următoarele pasaje semnificative: Din toate câte se vorbesc în cercurile Cehilor se vede, că Cehilor tinerii-lia succes a aduce pe partea lor marea majoritate a poporului cehic. Germanii din Boemia sînt pe cea mai bună cale, de a se reabilita în sus, ear' Cehii pe calea, de a-și pierde simpatia de până acum. Pe piața Jidanilor din Viena se ține cont deja și de acest fapt. Dacă contele Taaffe astăzi încă nu a luat nici o hotărâre, aceasta de sigur nu se întemplă din cauză, că nu e în curat cu situația ori că mai sperează la o întoarcere, ci din cauză, că trebuie să aștepte atitudinea dietei, spre a pute constata la locurile cele mai înalte zădărnicierea acțiunii sale și să-și tragă consecuențele din acest fapt. Cel ce se leagă în speranță, că contele Taaffe, după fiascul ce-l va face cu tranșacția, va mai rămâne în funcțiune, acela cade într-o mare greșală; acum vine rîndul tocmai acelor politici, care în timpul din urmă au fost poate la aparență mai moderați, cărora însă Cehii tineri li-au pregătit terenul. Poporul cehic cu anevie se va bucura de acest succes al politicianilor sei radicali.

Remaniere ministerială în România.

Față cu împărțirile presei opoziționale, după care ministrul-președinte Manu ar fi respins candidații de ministri propuși de T. Rosetti pentru

întregirea cabinetului, un articol inspirat al diarului „Era Nouă“ din Iași câștigă cu atât mai multă importanță, cu cât acela e reproduc în întregul seu cuprins și de „Constituționalul“ din București, organul junimistilor. Diarul de mai înainte dice:

„Dacă vre-odată neînțelegere se va naște între cele două elemente ale majorității actuale, — conservatori și constituționali, — și dacă ruptura va fi provocată de cei din urmă, putem spune cu siguranță de pe acum, că nu împărțea fotoliurilor sau rivalitățile de persoană vor fi cauza. Și țeara va fi atunci pusă în poziție de a recunoaște lămurit motivele, care ne vor fi determinat o asemenea atitudine. . . Aceia dar, care mîne pot fi puși în față cu necesitatea completării cabinetului, pot fi prin urmare pe deplin liniștiți, că nu vor avea nici a satisface, nici a nu satisface ceea ce numesc unii apetiturile noastre. Ei vor fi numai chemați a chibzu singuri etc.“

„Lupta“ ne spune, că există mari neînțelegeri între junimiști și conservatori. Domnul general Manu, — spune semi-oficiosul radical, — „a declarat, că nu primesce cu nici un chip, ca elementul conservator să fie evaporat decît cel junimist. Pe de altă parte aflăm, că domnul Al. Marghiloman a declarat, că nu va mai sta în minister, dacă nu va intra și domnul Carp.“

Cu privire apoi la numirile în magistratură, care au provocat cearta dintre „Constituționalul“ și „l'Indépendance roumaine“, organul radical publică următoarele amănunte: „Nouele numiri în magistratura amovibilă sînt considerate decît dl Alex. Lahovary ca îndreptate în contra d-sale.“

„Timpul“, organul grupului conservator din actualul guvern, scrie: „Lupta“ anunță, că înainte de 1 Octomvrie va avea loc o remaniere ministerială. Această scire este neexactă. Și tot atât de neexacte sînt scirile „Luptei“ privitoare la completarea ministerului ce se va face înainte de deschiderea camerelor.

Politica orientală a Țarului.

„Hamburger Nachrichten“ primesc din Berlin împărțirea, după care în cercurile guvernamentale de acolo domnesce convingerea, că Țarul va păstra căile pacifice și nu va abandona un timp oarecare politica sa orientală rezervată. Cele din urmă convorbiri au avut un caracter foarte amical. Rusia de sigur e convinsă de scopurile de defensivă ale alianței întreprinse. Situația generală demult nu a fost atât de pacifică ca tocmai acum.

Visita moștenitorului rusesc la Constantinopol.

După „Agence de Constantinople“ în cercurile Porții se ține cu desăvîrșire de nesigură visita marelui-principe moștenitor rusesc în Constantinopol. În cercurile diplomatice predom-

nesce părerea, că visita nu va avea loc. Circulă fama, că ambasadorul turcesc din Petersburg a făcut zilele aceste întrebarea, când anume va sosi moștenitorul tronului la Constantinopol, cât de mare fi va fi suita etc., pentru-ca în Constantinopol se se poată face pregătirile de lipsă. Țarul se-i fi răspuns, că el nu știe, dacă visita nu e o „affaire embarrassante et delicate“, câtă vreme cestiunea patriarhatului încă nu e regulată.

Uniune personală între România și Bulgaria.

Dacă ar fi, ca corespondentului vienez al diarului „Novoe Vremia“ să se dea credemint, cestiunea bulgară ar avea să devină din nou obiectul pertractărilor diplomatice. Cabinetul din Berlin ar stărui anume prelîngă o combinațiune, după care membrii ligei de pace ar avea să provoace pe prințul Ferdinand a părăsi Bulgaria, și apoi să se susceapă din nou planul unei uniuni personale între România și Bulgaria. Deja domnul Tatieff a fost vorbit în raportul despre petrecerea sa în Sofia, că demnitatea unui principe bulgar a fost oferită regelui Carol din România, dar' acesta a fost respins-o.

Nu se vede din nimic, ca Germania să fi revenit din nou la acest plan, care deja înainte de asta cu trei ani s'a fost zădărnicit, și poate-că corespondentul vienez al diarului „Novoe Vremia“ revine el însuși asupra lui numai spre a arunca tot odiul pentru zădărnicierea lui asupra Austro-Ungariei, despre care afirmă, că e rezervată față cu el.

E adevărat, că după detronarea principelui Alexandru de Battenberg în Sofia se făceau fel de fel de combinațiuni. Era pe aci să se proclame Sultanul de principe al Bulgariei și era vorbă chiar și de regele Milan al Serbiei. În urmă s'a ventilat chiar și ideea, de a face pe Carol principe al Bulgariei și de a împreuna Bulgaria cu România prin uniune personală. Această idee a fost aprobată de mulți patrioți bulgari, așa că oamenii se gîndiau serios la realizarea ei și au făcut chiar întrebări la București în această direcțiune. Ministrul-președinte de atunci, dl I. C. Brătianu, însă nu a spriginit acest plan pe motivul, că guvernul României voescă să cruțe în toate direcțiunile susceptibilitățile puternicului seu vecin, adică ale Rusiei.

De aceea cu anevie am crede, ca Germania să fi propus din nou o soluțiune a cestiunii bulgare, care înainte de aceasta cu trei ani a fost zădărnicită chiar prin factorii competenți.

Guvernamentalii despre conferența partidului național.

Sub titlul „Adunare națională“ publică „Koložsvár“ dela 9 Octomvrie n. a. c. următorul articol la primul loc:

După aceasta secretarul tribunalului țicesc acusa, care începe cu aceea, că o asemăna cu Moselina, Brunhilda, Ferdegunda de Medicis, care încă s'au numit regine ale Franciei, al căror nume e stigmatizat și nu se va șterge nici-cînd din istorie, o numesc apoi plaga și lipsitoarea Franciei și de aici apoi îi atribuie toate relele, că au venit asupra Franciei. Apoi urmează celelalte puncte, dintre care mai însemnate sînt, că regina împreună cu ministrul Calonne a ruinat finanțele Franciei și a trimis milioane împăratului german, ca să înceapă războiu contra republicii; că a fost în legătură cu puterile externe; a întrebunțat toate mijloacele pentru a pune la cale o contrarevoluțiune; că dînsa e cauza conjurațiunii dela 10 August și dînsa e cauza vîrsărilor de sânge căte s'au făcut și așa mai departe. Acusa încheie cu aceea, că veduua Capet e nemorală în toată privința și e o nouă Agripină, așa de vîrsată și instruată în toate crimele, încât a uitat însușirea ei de mamă și marginile precărite de lege și nu s'a rușinat. . . .

După citirea actului de acuză președintele provacă pe acusata să asculte cu atențiune și ordonă ascultarea mărturiilor.

Prin spusele martorilor se făcu regina vinovată de toate crimele, de vîrsare de sânge, bancrotul de stat, ucidere, războaie, foamete, trădări, devastări, jertfirea de soți și părinți, pierderi de câmpul de luptă, desertiuni, comploturi, de toată rușinea și nefericirea. Două zile se frământară cu ascultarea mărturiilor fără a pute dovedi ceva.

(Va urma.)

„Partidul național român“ ține la finea lunii acesteia adunare generală în Sibiu.

În numele comitetului central au publicat advovații Dr. Ioan Rațiu din Turda și Iuliu Coroian din Cluj următoarea convocare: (Urmează traducerea convocării publicate în Nrul de alaltieri al „Tribunei“.)

„Partidul național român“ de regulă a ținut adunări generale numai în preajma adunărilor generale dietale. Acum așadar se convoacă „conferență generală“ în timp extraordinar, pentru-că, — așa dice convocarea, — „situațiunea politică demăndă sfături și pertractări serioase“ și comitetul central are propuneri „spre executarea programului național român“.

Această convocare încă nu este program, care să dea deslușiri despre obiectele sfătuirii dela Sibiu.

Convocătorii ved situația generală politică pentru Români astfel, încât aceasta „în multe afaceri de interes public“ reclamă desbateri. Bine.

Aici nu avem nimic de observat. Și acest punct al convocării nici nu poate fi ținut altcum, decît în general.

Dar' comitetul central are propuneri în privința executării programului „național“ român.

Ce fel de propuneri?

La această întrebare nu dă răspuns convocarea, deși o informație mai stăruitoare în această privință ar interesa tot atât de mult pe credincioșii partidului național, cât și pe neînsemnații de noi.

Acel program urmărește în prima linie desfacerea uniunii. Apoi enunță, că în toate teritoriile locuite de Români atât în administrație, cât și în justiție să se introducă folosirea limbii române. Mai departe poftesc în aceleași teritorii funcționari români, ear' dintre neromâni numai de aceia, care posed limba română în vorbire și scriere și cunosc obiceiurile Românilor. Mai pretinde reviziunea legii naționalităților în favorul naționalităților, mai departe votul universal etc.

Aceste sînt punctele principale ale programului „național“. Pe care dintre ele le crede comitetul central atât de mature, ca să aibă propuneri spre executarea lor?

Să desfacă uniunea? Să românișeze corpul funcționarilor administrativi și judiciari? Să revisească legea naționalităților? Să introducă sufragiu universal?

Dl Rațiu și Coroian în convocarea lor nu dau răspuns în această materie și alegătorii români din „Ungaria“ și „Transilvania“ nu știu, că în cele din urmă cu ce mandat se-și trimită reprezentanții la Sibiu.

Sperăm, că la timpul seu se va publica și programul detaiat. Căci așa nu scim, pentru-ce va fi acum „conferență generală“ și care-i sînt obiectele?

Atîta deocamdată despre adunarea generală proiectată.

Ear' noi „deocamdată“ dicem: Alegătorii români știu foarte bine cu ce mandat se-și trimită reprezentanții la Sibiu. În această privință să fie guvernamentalii liniștiți. Asemenea pot fi liniștiți și despre aceea, că speranța le este întemeiată, programul detaiat se va publica la timpul seu împreună cu toate desbaterile conferenței, ear' în aceste vor afla răspunsul la toate întrebările de mai sus.

Până la altele este bine să știe alegătorii români, că guvernamentalii doresc acest răspuns.

Europa, Rusia și România.

Studiu etnic și politic de D. A. Sturdza.

(Urmare.)

Spre a dovedi unitatea de idei și de țeluri ale Rușilor și ale panslavistilor oficiali și neoficiali din toate timpurile, nu avem decît să recitim actele diplomatice ale guvernului din San-Petersburg și să le alăturăm la scrierile citate mai sus, unde credințele s'au dogmatizat, spre a deveni mai populare. Vom aminti aci numai trei aserțiuni oficiale.

La luarea în stăpînire a Basarabiei în 1812, instrucțiunile împăratului Alexandru I. glăsuiau astfel: — „Administrînd Basarabia trebuie eugetat, că se așează fundamentele unui edificiu mai întins. Poporul acestei provincii trebuie să primească binefacerile unei administrațiuni părintesci și libere, ca „astfel să fie atrasă cu dibăcie atențiunea popoarelor limitrofe asupra fericiirii ei. Bulgarii, Moldovenii, Muntenii, Sîrbii caută o patrie, se le ușurăm calea ca să o afle. „Trebuie să exaltăm prin toate mijloacele „aceste populațiuni, spre a le aduce la țelul „ce ne propunem: să le promitem independență, întemeierea unui regat slav, recompense „pecuniare bărbatilor celor mai înflunți, de „corațiuni și titluri convenabile pentru șefi „și pentru ceilalți“.

Cancelarul rusesc comitele Nesselrode scrie la 12 Februarie 1830 marelui-duce

Constantin următoarele: — „Țelul relațiilor „noastre cu Turcia este fixat prin tratatul de „Adrianopole. Depindea numai de noi să „întîmăm cu armata spre Constantinopol și „să resturnăm imperiul turcesc. Nici o putere nu s'ar fi opus, nici un pericol imediat „nu ne amenința, dacă am fi dat ultima lovitură monarhiei otomane în Europa. Dar' „opiniunea împăratului este, că se cuvine mai „mult pentru interesele noastre politice și comerciale, ca această monarhie să fie redusă, „a nu mai exista decît sub protecțiunea Rusiei și a nu mai executa de aci înainte decît „dorințele noastre. Ori-ce altă combinațiune „nouă ar substitui imperiului otoman deosebite alte state, care preste puțin timp ar rivalisa cu imperiul rusesc ca putere, ca „civilizațiune, ca industrie, ca bogăție“.

Împăratul Nicolae I. dicea în 21 Februarie 1853 ambasadorului Angliei: — Constantinopolul nu poate fi nici al Angliei, nici al Franciei, nici al vre-unui alte puteri, „dar' nici nu voiu admite o încercare sau de „a reconstrui imperiul bizantin, sau de a „mări Grecia și de a face din ea un stat „puternic, sau de a preface Turcia în mai „multe republici“, și adăugă, „că în cas de „disoluțiune a imperiului turcesc, principatele „Moldova și Valachia pot rămâne ceea-ce „sînt de fapt, un stat independent sub protecțiunea Rusiei, Sîrbiei și s'ar pute da „aceeași formă de guvern, și nimic nu s'ar „opune, ca și Bulgaria să devină astfel în „dependentă“.

Precum se vede, programul e tras demult cu precisiune și se urmărește cu consecență și tenacitate. La orice înfrîngere, Rușii se reculeg după expresiunea devenită celebră a cancelarului principe Gortiacow, pentru a relua din nou firul acțiunii lor cu aceeași vicioane ca și mai înainte.

*

Înainte de a ajunge la concluziune, se impune a justifica prin date pozitive numărul de 11,000,000 al gîntei române. Această justificare e necesară pentru a se întări convicțiunea, că Româniilor reprezintă nu numai o forță morală și plină de energie, ci totodată o forță numerică, care le înalță importanța geografică și politică. Români sînt așezămîntul etnic cel mai înaintat al Europei occidentale spre Răsărit și ocupă punctul cel mai expus, dela care se cere și se așteaptă o rezistență hotărîtoare și continuă. Astfel semnificarea politică a Românilor a crescut cu pericolul ce vine pentru Europa despre Rusia, și despre dezvoltarea Românilor a fost o consecență a năsuințelor Rusiei de a-i atrage spre sine în lumea rusească. Napoleon III. a dis, sînt trei decenii trecute, că principatele române trebuie să devină bulevardul Europei occidentale în contra colosului dela Nord; ear' un alt bărbat de stat a accentuat încă mai mult această aserțiune adăugînd, că regatul român e poarta de oțel, care închide Rușilor calea spre Constantinopol. E necesar dar' să stabilim numărul Românilor, pentru a constata, că ei reprezintă o forță de rezistență, cu care toți, amici și inimici, trebuie să conteze.

Numărul Românilor e socotit în mod foarte diferit de diversii scriitori, care se ocupă fie de geografie, fie de statistică, fie de etnografie.

Lejan în 1861 crede, că numărul total al Românilor nu trece mult peste 7 și jum. milioane; Obedenaru în 1876 îl arată de aproape 9 milioane; Kolb în 1883 de 10 milioane; Emanuil Kretzulescu, în buletinul societății geografice române, în 1876 de 10 milioane; Block în 1878 și Hübner în 1890, îl fixează la 8 și jum. milioane.

Să examinăm fiecare din țările locuite de Români în parte.

Poporația regatului român numără în: 1844 după Aurelian . . . 3,578,951 suflete 1854 „ Aurelian . . . 4,000,000 „ „ Almanacul de Gotha 4,000,000 „ 1857 după Aurelian . . . 4,424,961 „ 1860 „ Recensem. . . . 4,421,961 „ 1861 „ Petrescu 4,424,961 „ 1861 „ Lejean 4,025,000 „ 1867 „ Almanacul de Gotha 3,864,848 „ 1869 după Almanacul de Gotha 4,605,510 „ 1870 după Block 5,000,000 „ 1874 „ Almanacul de Gotha 5,073,000 „ 1875 după Elias Reclus . . 5,234,000 „ 1876 „ Emanuil Kretzulescu 5,073,000 „ 1876 după Obedenaru . . . 4,300,000 „ 1880 „ Minoprio 5,376,000 „ 1881 „ Almanacul de Gotha 5,376,000 „ 1881 după Vogel 5,500,000 „ 1883 „ Daniel 5,376,000 „ 1883 „ Kolb 5,376,000 „

fără dovezi. El scrie cu dată de 5 Octomvrie președintelui conventului următoarele:

„Paris, 5 Octomvrie 1793, anul al doilea „al unei și nedespărțitei republice.

„Cetățene președinte!

„Am onoare de a înconștiința conventul, că decretul emis la 3 l. e., în urma căruia tribunalul revoluționar are să se ocupe fără amănare și fără întrerupere cu procesul veduvei Capet, 'mi-a venit așară. Însă până în ziua de astăzi nu am primit dovezi contra Mariei Antoinette, așa încât ori-cât de ferbinte doresce tribunalul a executa decretul conventului, se află în imposibilitatea de a efectua rezolvirea aceluia, înainte de ce i-s'ar transpune dovezi“.

Cu toate aceste Fouquier a început procesul și fără documente, singur pe baza unor fasiuni stoarse de miserabilul Herbert în 4 și 7 Octomvrie în templu dela un prunc nevinovat, în contra mamei sale, cum se va vedea mai jos. Maria Antoinette a fost dusă în palatul justiției. S'a început cercetarea, care la început a fost secretă. De față au fost: Herman, președintele tribunalului criminal extraordinar, Fouquier, acusatorul public și secretarul judecătoresc Fabricius. Cu toate încercările lor n'au putut storcea nimic dela Maria Antoinette, pe care au torturat-o cu o mulțime de întrebări. Răspunsurile ei au fost nobile, demne de flica Mariei Teresii.

Urmează câteva. . . Președintele și acusatorul: D-voastră ați învățat pe Louis Capet măiestria unei înșelăciuni mari, prin care a înșelat dînsul așa de îndelungat bunul popor francez?

Maria Antoinette: Așa e, poporul a fost înșelat, amar înșelat, însă nici prin soful meu, nici prin mine. —

Președintele și acusatorul: D-voastră ați voit, ca preste cadavre să vă urcați ear' pe tron.

Maria Antoinette: N'am dorit niciodată altceva, decăt binele Franciei. Fie fericită, fie, și eu aș fi mulțumită.

Preș. și acusatorul voră, ca după ce nu pot afla fapte, cel puțin să afle eugete, idei penibile. De aceea întrebă: „Credeti d-voastră, că regii sînt de lipsă pentru fericirea popoarelor?

Maria Antoinette: Unul singur nu p'ate decide aceasta.

Preș. și acus: Ce eugetați d-voastră despre învingerile armelor republicane?

Maria Antoinette: Fericirea Franciei mi-a fost totdeauna prima și cea mai înaltă dorință.

În fine întrebă președintele și acusatorul, dacă are apărător. Răspundînd regina, că n'are, desemnă dînsii pe cetățenii: Chauvreanu Lagarde și Troncon-Ducoudray.

În ziua următoare (14 Octomvrie) se încep pertractarea publică. O mulțime de oameni se adună, cofărițele umplură galeriile.

Regina era în doliu, ea ședea și se vedea liniștită și atentă. Câte-odată, ca și-cînd ar uita de președintele și s'ar legăna în eugete, mișca degetele pe razimul fotelului, ca și-cînd ar bate pe clavir. Privirea ei, — unica ce a adus-o de pe tron, făcu pe femei să dică: „Vedeți, cât de superbă este“.

La întrebările generale răspunde: „Mă cheamă Maria Antoinette de Austria-Lotaringia, sînt de 38 de ani, veduua regelui Franciei, născută în Viena, cu ocaziunea arestării mă aflam în sala de ședințe a adunării naționale.

Nr. 500/1890.

[959] 2-2

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învățătoareasă** la școala reuniunii grănițare din **Viștea-inferioară**, comitatul Făgărașului, cu salariu anual de 300 fl., apoi cuartir și lemne de foc, prin această se scrie concurs.

Învățătoarele, care voiesc a reflecta la acest post, au să-și substeacă petițiile instruite cu documentele prescrise până în **22 Octombrie st. n. a. c. la**

Comitetul administrator de fondul și școalele de reuniune a fostilor grănițari din reg. român I.

Sibiu, în 8 Octombrie 1890.

Dr. Ad. Balinth,

protomedic montan în retragere,

ofere pe baza experiențelor câștigate în urma praxeii sale îndelungate pe terenul medical p. t. public din Sibiu și giur în ori-ce cas de morb ajutorul seu. [961] 1-3

Oarele de ordinațiune:

Dela 8-10 a. m. și 2-5 p. m.

Strada Brückengasse Nr. 9,

etagiul prim în dreapta (lângă biserica gr.-catolică).

Resturi de pănură de Brunn

2-10 m. pentru un roc de iarnă complet. [951] 1-20

Palmerston fl. 5-50.

Resturi de pănură

2-10 m. pentru un roc de iarnă complet. Mandarin de toate corloile, calitatea cea mai fină.

fl. 9-.

Resturi de pănură

3-10 metri pentru un complet rind de haine de iarnă fl. 5-.

Pănură

pentru rocuri de vânat 2-10 m. fl. 5-.

Resturi de pănură

pentru o părechie compl. de pantaloni vârgați sau tăreați, 1 rest fl. 3-50.

Cammgarn de mătășă

în dungă numai novitate. Pantaloni compl. fl. 6-.

Pănură**DE UNIFORME**

pentru oficialii c. r., financiari, veterani și pompieri cu prețurile cele mai ieftine.

Bernhard Ticho,

BRÜNN,

Krautmarkt 18.

Expedarea cu ram-

bursă postală.

Mustre gratis și franco.

O carte elegantă

și bogată în alege-

re de mustre, cuprin-

dând numai novități, la cerere se

trimit domnilor croitori.

În editura „Institutului tipografic”

a apărut și se află de vânzare

Prăsirea pomilor

de

D. COMȘA,

membru în comitetul central al „Re-

uniunii române agricole”.

Prețul unui exemplar 12 cr.

Institutul tipografic din Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călimdarul Poporului

pe anul comun

1891.

Anul VI.

SIBIU.

Institut tipografic, societate pe acții.

Numai 20 cr. exemplarul.

Numai 20 cr. exemplarul.

Cuprinsul: Călimdar astronomic și bisericesc, cu povești economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1891. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta — Correspondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scala timbre-lor. — Autoritățile bisericesci în Ungaria. — Nepoțica, novelă de Enea Hodoș. — Eu sunt fericită, disertație de Ioan Russu Abrudeanul. — *Economic:* Pustiirea viilor prin filoxeră, de Dr. D. P. Barcianu. — *Poesii:* Sfirșit de iarnă, de M. Gregoriady de Bonachi. — Mihail-Vodă Craioveanul, de Ioan Nenițescu. — Nunta Zamferei, de George Coșbuc. — *Anecdote populare:* Țiganul cu pușca, de T. D. Speranță. — Minune ungurească, de T. D. Speranță. — Doine populare. — Țigurile din Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. — Insetate.

Vendătorilor se dă un rabat de 20%.

Blüthner, Lipsca. — Bösendorfer, Viena.

PIANURI ALESE

conține negustoria de pianuri

Heldenberg

ÎN SIBIU.

Piano mare, piano mic, mignon și pianino.

Toate pianurile le dau cu **mult mai ieftin**, decum le-ar pute cumpăra direct ori-și-care negustor; prelunge această numai **ceea-ce e mai bun**, ales în fabrici de om expert, prin urmare nu probat numai prin unul ce cântă pe pian. Pentru judecarea unei construcții **nedefectuoase** dela un pian, prelunge a pute cânta se mai recer și alte **cunoscințe speciale** și experiențe.

Acea marfă de rate, pe care firme nefaminate o fabrică anume pentru provincie și o laudă în liniște prin agenți de deosebite branșe, nu se furnizează.

953 [2-10]

Garanță de mai mulți ani se înțelege de sine.

Proksh, Reichenberg. — Pokorny, Viena.

Fritz & Sohn, fundată în 1806. — Frații Singel.

Fiii lui Schweighofer, Viena.

ANUNȚ.

Am onorul a aduce la cunoștința onor. public, că pe baza

cursului de frisură pentru dame ce l-am absolvat în Viena,

dela 1 Octombrie st. n. a. c. voiu primi și executa spre mulțumirea generală și cu cea mai mare punctualitate și promptitudine **comandă de frisură de ori-ce soi**, atât în salonul meu propriu de frisură, cât și în locuințele proprii ale stim. dame.

În fine observ, că pun la dispozițiune cu prețuri moderate **rociuri pentru frunte și cap** și toate soiurile de ace de păr.

Recomandându-mă atențiunii onor. public, am onorul a subsemna

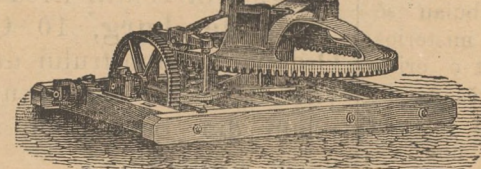
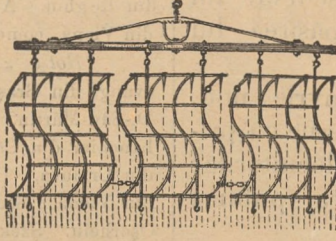
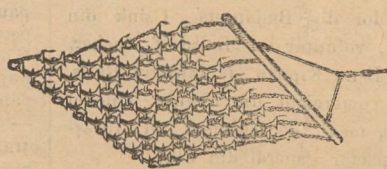
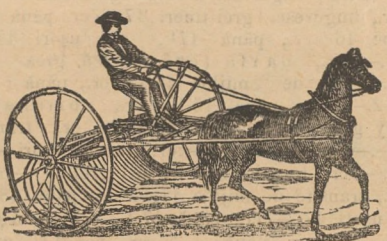
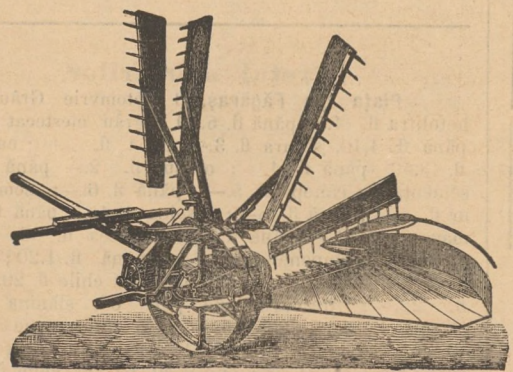
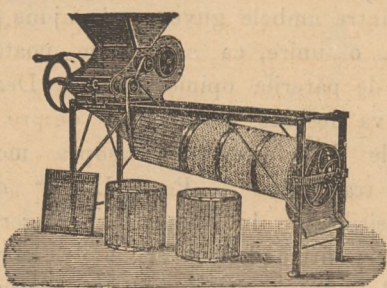
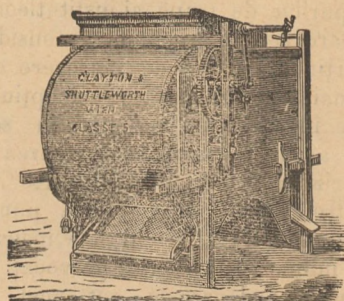
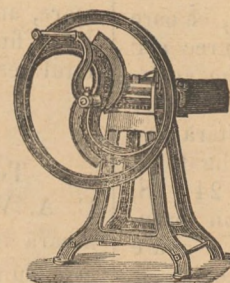
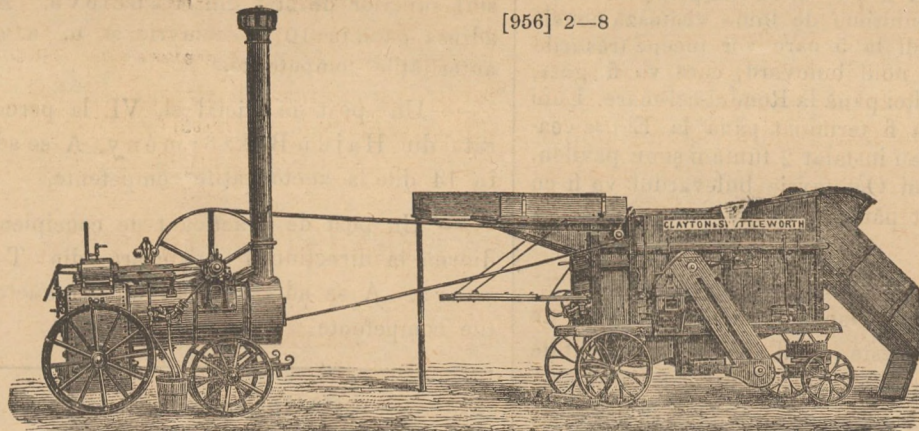
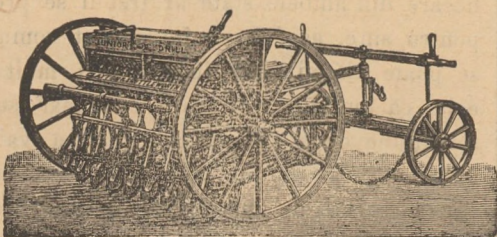
Orăștie, 7 Octombrie 1890.

cu tot respectul

Ioan Andreescu,

frisur.

[960] 1-2

Representanță și deposit de comisiune

fabricilor de mașini agricole
Clayton și Shuttleworth

CAROL F. JICKELI,

neguțatorie de fer,

Sibiu (Piața-mică).

Vendare prelunge prețurile de fabrică.

Învoire de solviri în rate.

Părți de întregire și reparaturi iute și ieftine.

Tarife de preț se trimit iute, gratis și franco.